

Vận dụng những chỉ dẫn của Chủ tịch Hồ Chí Minh về giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên hiện nay

Ngô Hà Trường Sơn*

*Học viện Chính trị khu vực IV

Received: 7/9/2024; Accepted: 12/9/2024; Published: 20/9/2024

Abstract: During his lifetime, President Ho Chi Minh was soon aware of the important role of theory and political theory education for the Vietnamese revolutionary cause in general and improving the quality of cadres and party members in private. This article summarizes the basic views of President Ho Chi Minh on political theory education for officials and party members and proposes some solutions to continue to thoroughly grasp and apply his thoughts and views on this problem in the current period.

Keywords: Ho Chi Minh's ideology, political theory education, party members

1. Đặt vấn đề

Lý luận – theo Chủ tịch Hồ Chí Minh “là sự tổng kết những kinh nghiệm của loài người, là tổng hợp những tri thức về tự nhiên và xã hội tích trữ lại trong quá trình lịch sử”^[1]; “lý luận như cái kim chỉ nam, nó chỉ phương hướng cho chúng ta trong công việc thực tế. Không có lý luận thì lúng túng như nhắm mắt mà đi.”^[2] Do vậy, Hồ Chí Minh luôn đặc biệt quan tâm đến công tác giáo dục LLCT cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, Người khẳng định: “Đảng muốn vững thì phải có chủ nghĩa làm cốt, trong Đảng ai cũng phải hiểu, phải làm theo chủ nghĩa ấy. Đảng mà không có chủ nghĩa cũng như người không có trí khôn, tàu không có bàn chỉ nam”.^[3]

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những quan điểm cơ bản của Chủ tịch Hồ Chí Minh về giáo dục lý luận chính trị

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng: “Làm nghề gì cũng phải học, vậy làm cách mạng cũng phải học. Nếu không giáo dục cho đảng viên làm cách mạng mà cứ yêu cầu họ làm cách mạng thì họ không làm tròn được nhiệm vụ”^[4]. Trong bài nói chuyện với lớp huấn luyện đảng viên mới do Thành ủy Hà Nội tổ chức năm 1966, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Không có lý luận về chủ nghĩa xã hội khoa học thì không thể có lập trường giai cấp vững vàng. Vì vậy, các cô, các chú phải chịu khó học tập lý luận Mác-Lênin, học tập đường lối, chính sách của Đảng...”^[5]. Mặt khác, Hồ Chí Minh cũng luôn nhắc nhở rằng, có lý luận rồi thì phải kết hợp chặt chẽ với kinh nghiệm thực tế, liên hệ với thực tiễn, học tập lý luận là để vận dụng chứ không phải học lý luận vì lý luận hoặc tạo cho mình một cái vốn lý luận để sau này mang ra mặc cả với Đảng, bởi lẽ lý luận chính trị định hướng nhận thức và hành động thực tiễn cho bản thân đúng

đắn, hiệu quả, hạn chế và tránh vấp vấp, sai lầm, mù quáng và thất bại, giải quyết hiệu quả những vấn đề mà thực tiễn cách mạng và cuộc sống đặt ra. Nếu không lại mắc phải bệnh lý luận suông, tức bệnh giáo điều, lý luận sách vở thuần túy. “Lý luận cốt để áp dụng vào công việc thực tế. Lý luận mà không áp dụng vào công việc thực tế là lý luận suông. Dù xem được hàng ngàn, hàng vạn quyển lý luận, nếu không biết đem ra thực hành, thì khác nào một cái hòm đựng sách”^[6]. Bên cạnh đó, học lý luận chính trị còn nhằm mục đích củng cố, trau dồi đạo đức cách mạng, đấu tranh chống thói hư tật xấu, khắc phục chủ nghĩa cá nhân: “Có học tập lý luận Mác-Lênin mới củng cố được đạo đức cách mạng, giữ vững lập trường, nâng cao sự hiểu biết và trình độ chính trị, mới làm tốt công tác Đảng giao phó cho mình”^[7].

Về đối tượng học tập lý luận chính trị, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Đảng ta phải tự nâng cao mình lên nữa, mà muốn tự nâng cao mình thì phải tổ chức học tập lý luận trong toàn Đảng, trước hết là trong cán bộ cốt cán của Đảng”^[8], nghĩa là tất cả cán bộ đảng viên phải cố gắng học tập, coi việc học tập lý luận chính trị cũng là một nhiệm vụ quan trọng của mình.

Về nội dung giáo dục lý luận chính trị, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: Giáo dục lý luận Chủ nghĩa Mác - Lê-nin; giáo dục các chuẩn mực đạo đức cách mạng và các nguyên tắc rèn luyện các chuẩn mực đó; giáo dục đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước.

Về phương châm giáo dục lý luận chính trị: Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, trong giáo dục lý luận chính trị phải thực hiện các phương châm:

Thứ nhất: Gắn lý luận với thực tiễn, học đi đôi với hành, “không phải học để thuộc lòng từng câu,

từng chữ, đem kinh nghiệm của các nước anh em áp dụng một cách máy móc. Nhưng chúng ta phải học chủ nghĩa Mác - Lênin để phân tích và giải quyết các vấn đề cụ thể của cách mạng nước ta, cho hợp với điều kiện đặc biệt của nước ta”^[9].

Thứ hai: Bảo đảm thống nhất giữa tinh đảng, tinh khoa học; tuyệt đối trung thành với Chủ nghĩa Mác - Lê-nin, vững vàng về lập trường, quan điểm cách mạng, giữ vững định hướng tư tưởng. Xa rời nền tảng lý luận của Chủ nghĩa Mác - Lênin sẽ rơi vào chủ nghĩa giáo điều và xét lại.

2.2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên hiện nay

Đánh giá về công tác giáo dục lý luận chính trị cho đội ngũ cán bộ, đảng viên hiện nay, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng nêu rõ: “Công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị được đổi mới cả về nội dung và phương pháp; tăng cường quản lý, kỷ luật trong giảng dạy, học tập; chất lượng đào tạo, bồi dưỡng được nâng lên; từng bước khắc phục tình trạng lười học, ngại học lý luận chính trị, dạy và học hình thức”^[10]. Tuy nhiên, Đại hội cũng chỉ ra một số hạn chế trong công tác giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên là “việc giáo dục tư tưởng, chính trị cho cán bộ, đảng viên chưa thường xuyên, một bộ phận đảng viên chưa nắm được chủ trương, đường lối của Đảng. Việc học tập lý luận chính trị tuy có nhiều cố gắng, nhưng vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu”^[11]. Những hạn chế này là một trong những nguyên nhân làm cho “một bộ phận cán bộ, đảng viên bản lĩnh chính trị không vững vàng, suy thoái về tư tưởng chính trị, còn hoài nghi, mơ hồ về mục tiêu, lý tưởng của Đảng và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở nước ta; một số ít hoang mang, dao động, mất lòng tin; cá biệt còn phủ nhận chủ nghĩa Mác- Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối đổi mới của Đảng”^[12]

Trên cơ sở phân tích, đánh giá thực trạng công tác giáo dục lý luận chính trị của Đảng trong những năm qua, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng nêu lên nhiệm vụ, giải pháp nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả của công tác giáo dục, bồi dưỡng lý luận chính trị: “Đổi mới căn bản nội dung, chương trình, phương pháp giáo dục lý luận chính trị theo hướng khoa học, sáng tạo, hiện đại và gắn lý luận với thực tiễn, đưa việc bồi dưỡng lý luận chính trị cập nhật kiến thức mới cho cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý chủ chốt các cấp đi vào nền nếp, nâng cao chất lượng, hiệu quả và phù hợp với từng đối tượng”^[13]. Để thực hiện có hiệu quả nội dung này, hơn lúc nào hết, việc quán triệt và vận dụng đúng đắn, quyết liệt những chỉ dẫn của Chủ tịch

Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên đòi hỏi phải có những giải pháp kiên quyết và đồng bộ, cả từ phía người học và từ công tác giáo dục lý luận chính trị. Theo đó, cần tập trung vào các nhóm giải pháp sau:

Một là, phải nhận thức đúng đắn tầm quan trọng của lý luận chính trị; đồng thời phát huy vai trò của hệ thống trường Đảng trong công tác giáo dục lý luận chính trị

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng “Trường Đảng là một trường học để đào tạo những chiến sỹ tiên tiến phấn đấu cho sự nghiệp của giai cấp vô sản, chứ không phải biến các đồng chí thành những người lý luận suông mà nhằm làm thế nào cho công tác của các đồng chí tốt hơn”^[14], do đó phải nhận thức cho đầy đủ vị trí, vai trò của hệ thống các trường Đảng trong công tác giáo dục lý luận chính trị, đồng thời đề cao trách nhiệm chính trị và tính tự giác, gương mẫu của cán bộ, đảng viên trong học tập lý luận chính trị bởi lẽ, quá trình giáo dục chỉ thực sự đạt được kết quả khi người học nhận thức được và biến nó thành quá trình tự giáo dục.

Hai là, đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức giáo dục lý luận chính trị theo hướng lý luận phải gắn liền với thực tiễn, phục vụ nhu cầu công tác của người học.

Tiếp tục đổi mới nội dung giáo trình theo hướng giảng dạy, truyền thụ đầy đủ những nội dung cơ bản, cốt lõi của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, cập nhật những học thuyết đương đại, vận dụng sáng tạo, tăng cường liên hệ thực tiễn, nhất là các nội dung về tình hình, nhiệm vụ cụ thể của ngành, địa phương; tăng phần kiến thức về kỹ năng giải quyết các vấn đề thực tế trong các lĩnh vực công tác. Thường xuyên chủ động, kịp thời cập nhật, bổ sung những kiến thức mới về các chủ trương, đường lối, chính sách, pháp luật của Đảng, Nhà nước; những kiến thức, kinh nghiệm thực tiễn trong chỉ đạo, điều hành, tổ chức thực hiện và những vấn đề do thực tiễn đặt đối với địa phương, đơn vị. *Đổi mới phương pháp giáo dục lý luận chính trị theo hướng phát huy tính độc lập, tích cực của người học, “học đi đôi với hành, lấy người học làm trung tâm”, áp dụng các phương pháp giảng dạy tích cực để tăng cường hoạt động trao đổi, thảo luận, tương tác giữa người dạy và người học trong mỗi tiết học. Trên cơ sở xác định đúng mục tiêu, chương trình, nội dung, cần sử dụng các phương pháp kết hợp giữa truyền thống với hiện đại nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục lý luận chính trị. Tăng cường thảo luận, đối thoại, định hướng tư tưởng, tăng cường vận dụng*

nguyên tắc tự phê bình và phê bình khi đánh giá thực tiễn, không tô hồng hay bôi đen một chiều, tránh lối nhồi nhét, giáo điều.

Ba là, nâng cao chất lượng của đội ngũ giảng dạy lý luận chính trị, trong đó tập trung xây dựng, củng cố, nâng cao phẩm chất, năng lực của ĐNGV chính trị, báo cáo viên, đồng thời kiện toàn, nâng cao hiệu quả hoạt động của hệ thống Trường Đảng. Giảng viên trường Đảng phải là đội ngũ những người tinh hoa nhất, đủ phẩm chất, năng lực ngang tầm với nhiệm vụ. Phải tuyển chọn những cán bộ giỏi theo các tiêu chí: mẫu mực về bản lĩnh chính trị, đạo đức cách mạng; tri thức khoa học và năng lực thực tiễn vững vàng, kỹ năng sư phạm tốt, phương pháp truyền đạt hấp dẫn đủ sức cuốn hút, truyền lửa, truyền cảm hứng cho người học, góp phần khắc phục bệnh lười học lý luận chính trị của cán bộ, đảng viên. Căn cứ vào yêu cầu về đối tượng, nội dung và phương pháp đào tạo, cần xây dựng bộ tiêu chí cho giảng viên trường Đảng.

Bốn là, nêu cao vai trò, trách nhiệm của các cấp ủy quản lý cán bộ đảng viên học tập lý luận chính trị, các cấp ủy cần quán triệt sâu sắc và cụ thể hoá quan điểm, mục tiêu, nhiệm vụ, giải pháp đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị, tạo sự thống nhất trong hệ thống chính trị và các cơ sở đào tạo. Đề cao vai trò nêu gương của người đứng đầu, của cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp đối với công tác giáo dục lý luận chính trị. Các cấp ủy cần thực hiện nghiêm quy định, chế độ học tập lý luận chính trị để nâng cao trình độ lý luận chính trị gắn với việc cập nhật kiến thức mới cho cán bộ, đảng viên theo tinh thần Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) và Đại hội XIII của Đảng: Xây dựng và thực hiện quy hoạch đào tạo, bồi dưỡng cán bộ toàn khóa, có kế hoạch học tập, bồi dưỡng cập nhật kiến thức, kỹ năng bắt buộc hằng năm đối với cán bộ, đảng viên theo chức danh công tác, làm cho việc học tập lý luận chính trị là trách nhiệm thường xuyên của mọi cán bộ, đảng viên và phải được quy định thành chế độ để mỗi người tự giác thực hiện nghiêm túc. Việc chọn, cử cán bộ đi đào tạo, bồi dưỡng phải đúng đối tượng, thiết thực, tránh tốn kém, lãng phí. Thực hiện nghiêm việc phân cấp đối tượng đào tạo gắn với thẩm định tiêu chuẩn cán bộ cử đi đào tạo, bồi dưỡng nhằm đảm bảo công khai, minh bạch, đúng tiêu chuẩn. Cần tăng cường mối quan hệ phối hợp giữa cơ sở đào tạo với cấp ủy quản lý học viên, lấy kết quả học tập rèn luyện của học viên làm một căn cứ đánh giá, bổ nhiệm cán bộ.

3. Kết luận

Thực tiễn hơn 90 năm ra đời và lãnh đạo cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam với những thắng lợi to lớn đạt được trên các lĩnh vực chính là sự khẳng định bản lĩnh và trí tuệ, năng lực của đội ngũ cán bộ, đảng viên mà trong đó công tác giáo dục, bồi dưỡng lý luận chính trị theo tư tưởng Hồ Chí Minh có một ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Trong bối cảnh thế giới và khu vực có nhiều diễn biến phức tạp; ở trong nước là sự chống phá của các thế lực thù địch, phản động ngày càng tinh vi hơn, cùng với sự suy thoái về chính trị, tư tưởng của một bộ phận cán bộ, đảng viên,... đang đặt ra những yêu cầu mới, cấp bách đòi hỏi Đảng luôn phải tiếp tục vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh, đổi mới một cách toàn diện, sâu sắc công tác giáo dục, bồi dưỡng lý luận chính trị góp phần xây dựng Đảng Cộng sản Việt Nam ngày càng vững mạnh, đủ sức đưa Đất nước ta trở thành nước phát triển vào giữa thế kỷ XXI.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, tập 11, tr.96
- [2]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, H.2011, tập 5, tr.273-274.
- [3]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, tập 2, tr.289
- [4]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, NXB Chính trị quốc gia, tập 15, tr.249
- [5]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, tập 15, tr.113
- [6]. Hồ Chí Minh (1995), *Toàn tập*, NXB Sự Thật, tập 5, tr.234
- [7]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tập 11, tr.611
- [8]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, tập 11, tr. 91
- [9]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, tập 11, tr. 95, 96
- [10]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tập II, tr.170
- [11]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tập II, tr.172
- [12]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tập II, tr.168
- [13]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tập II, tr.235- 236
- [14]. Hồ Chí Minh (1995), *Toàn tập*, NXB Chính trị quốc gia, tập 8, tr.496